

УДК 371

Аттокурова Анаркан Джалиловна,
кандидат педагогических наук, доцент,
Ошский государственный университет
Аттокурова А. Дж Анаркан Джалиловна,

п.и.к., доцент,
Ош мамлекеттик университети
Attokurova Anarkan Dzhaliilovna,
candidate of pedagogical sciences, associate professor,
Osh State University

Жолдошбаев Дилзатбек,
доцент,
Ошский государственный университет

Жолдошбаев Дилзатбек,
доцент,
Ош мамлекеттик университети
Zholdoshbaev Dilzatbek,
Associate Professor,
Osh State University

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ АДАПТАЦИОННОЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТЕ РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ

Аннотация. В статье по образовательной программе «Физико-математическое образование» разработана программа адаптивной психолого-педагогической практики, запланированной в данной образовательной программе бакалавриата. Результаты обучения адаптивной психолого-педагогической практики были построены таким образом, что обеспечат достижение цели и результатов обучения образовательной программы. Разработаны этапы, содержание, виды работ, отведенное время на их выполнение и формы текущего контроля практики.

Ключевые слова: физико-математическое образование, образовательная программа, результаты обучения, адаптивная психолого-педагогическая практика, результаты обучения по адаптивной психолого-педагогической практике.

КӨНҮКТҮРҮҮЧҮ ПСИХОЛОГИЯЛЫК-ПЕДАГОГИКАЛЫК ПРАКТИКАНЫН ПРОГРАММАСЫН ОКУТУУНУН НАТЫЙЖАЛАРЫ КОНТЕКСТИНДЕ ИШТЕП ЧЫГУУ

Аннотация. Макалада “Физика-математикалык билим берүү” бакалаврдык билим берүү программасында пландалган көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практиканын программасы аталган программаны окутуунун натыйжаларына негизделип иштелип чыкты. Көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практика боюнча окутуунун натыйжалары билим берүү программасынын максатын жана аны окутуунун натыйжаларын камсыз кыла тургандай контекстте долбоорлонду. Көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практиканын этаптары, мазмуну, иштин түрлөрү, бөлүнгөн сааты жана учурдагы текшерүүнүн формалары сунушталды.

Негизги сөздөр: физика-математикалык билим берүү, билим берүү программасы, окутуунун натыйжалары, көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практика, көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практика боюнча окутуунун натыйжалары.

DEVELOPMENT OF AN ADAPTATION PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PRACTICE PROGRAM IN THE CONTEXT OF LEARNING OUTCOMES

Abstract. In the article on the educational program “Physics and Mathematics Education”, a program of adaptive psychological and pedagogical practice planned in this undergraduate educational program has been developed. The learning outcomes of adaptive psychological and pedagogical practice were structured in such a way that they would ensure the achievement of the goals and learning outcomes of the educational program. The stages, content, types of work, the allotted time for their implementation and forms of ongoing monitoring of practice have been developed.

Key words: physics and mathematics education, educational program, learning outcomes, adaptive psychological and pedagogical practice, learning outcomes in adaptive psychological and pedagogical practice.

Физика-математикалык билим берүүнүн бакалаврын даярдоонун окуу планында көнүктүрүүчү психологиялык-педагогикалык практика (мындан ары көнүктүрүүчү практика) базалык бөлүккө кирип болочоктогу математика жана информатика, физика мугалимдерин кесиптик-практикалык жактан даярдоочу милдеттүү окуу дисциплинасы болуп саналат.

Буга чейин педагогикалык практикаларды уюштуруу боюнча локалдык документтерде [1], [3], [5] практиканын максаты, практика боюнча окутуунун натыйжалары негизги билим берүү программасынын (НББП) максаты жана аны окутуунун натыйжалары менен байланышсыз каралып келген. Бул жагдай НББП менен педагогикалык практиканын программасынын ортосундагы уланмалуулукту жокко чыгарат, бул өз кезегинде практиканы уюштуруп өткөрүүнүн сапатын төмөндөтөт.

Биз көнүктүрүүчү практиканын программасын НББПны окутуунун натыйжалары контекстинде түзүү алгоритмин карайбыз.

Жалпысынан көнүктүрүүчү практиканын максаты төмөнкүдөй: Студенттерди жалпы билим берүү уюмуна социалдашууга жана психологиялык-педагогикалык ишмердүүлүккө киришүүгө көнүктүрүү.

Биздин кийинки иш-аракетибиз көнүктүрүүчү практика боюнча окутуунун натыйжаларын иштеп чыгууда турат. Окутуунун натыйжалары боюнча көрүнүктүү адистердин бири Н.В. Соснин окутуунун натыйжаларынын структурасын көрсөткөн. Ага ылайык бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүк модели иерархиялык түзүлүштөгү окутуунун натыйжаларына чагылтылган [6, 132-б.]. Демек, көнүктүрүүчү практика боюнча окутуунун натыйжалары НББПны окутуунун натыйжаларына карата аныкталууга тийиш.

Биз төмөндө көнүктүрүүчү практика боюнча окутуунун натыйжаларын иштеп чыктык: Практиканын программасын ийгиликтүү бүткөндөн кийин студент

ОН-1. Билим берүү уюмунун миссиясын, окуу-тарбиялык иштеринин негизги багыттарын анализдейт.

ОН-2. Окутуунун мазмунун аныктоочу документтерди (окуу планы, программалар, окуу китептери, автордук программалар, календардык-тематикалык пландаштыруу, окутуу каражаттары ж.б.) анализдейт.

ОН-3. Мугалимдин ийкемдүүлүк көндүмдөрүнө, кесиптик этикага ээ болот.

ОН-4. Предметтик мугалимдин, класс жетекчисинин, мектептин психологунун (соцпедагог) иш планын анализдейт.

ОН-5. Тарбиялык иш-чараларды даярдап өткөрөт жана аларга психологиялык-педагогикалык анализ жасайт.

ОН-6. Психологиялык-педагогикалык байкоолордун натыйжалары боюнча окуучуга жана класска мүнөздөмө жазат.

ОН-7. Практиканын күндөлүгүн жана отчетун жазат.

Көнүктүрүүчү практика боюнча окутуунун натыйжаларынын НББПны окутуунун натыйжаларына шайкештигин төмөнкү таблицада (1-таблица) көрсөтүк:

Таблица 1.- НББПны окутуунун натыйжалары (ОН) менен көнүктүрүүчү практика боюнча ОНнын шайкештиги

НББПнын ОН коду	НББПнын ОН мазмуну	Көнүктүрүүчү практика боюнча ОН
ОН-1	Жумуш жана окутуу чөйрөсүндө мамлекеттик, расмий тилдерде жана чет тилдердин биринде иштиктүү баарлашуусун көрсөтөт.	ОН-7. Практиканын күндөлүгүн жана отчетун жазат.
ОН-2	Курчап турган дүйнө жөнүндө илимий билимдерди сынчыл баалашын жана колдонушун; жашоонун, маданияттын баалуулуктарын түшүнүшүн, активдүү жарандык позициясын, адамдарга урматын жана толеранттуулугун көрсөтөт.	ОН-1. Билим берүү уюмунун миссиясын, окуу-тарбиялык иштеринин негизги багыттарын анализдейт.
ОН-3	Окутуу-тарбиялоо процессинде психологиялык-педагогикалык компетенцияларды колдонууга даярдыгын көрсөтөт.	ОН-2. Окутуунун мазмунун аныктоочу документтерди (окуу планы, программалар, окуу китептери, автордук программалар, календардык-тематикалык пландаштыруу, окутуу каражаттары ж.б.) анализдейт. ОН-4. Предметтик мугалимдин, класс жетекчисинин, мектептин психологунун (соцпедагог) иш планын анализдейт. ОН-5. Тарбиялык иш-чараларды даярдап өткөрөт жана аларга психологиялык-педагогикалык анализ жасайт. ОН-6. Психологиялык-педагогикалык байкоолордун натыйжалары боюнча окуучуга жана класска мүнөздөмө жазат.
ОН-7	Кесиптик маанилүү сапаттарын, ишкердик көндүмдөрүн, кесиптик өнүгүүгө даярдыгын көрсөтөт.	ОН-3. Мугалимдин ийкемдүүлүк көндүмдөрүнө, кесиптик этикага ээ болот.

Көнүктүрүүчү практика боюнча окутуунун натыйжалары практиканын түзүмүн жана мазмунун аныктоого өбөлгө түздү. Көнүктүрүүчү практика мазмуну жана студенттердин иш-аракети боюнча 3 этаптан турат.

I этап – практикага киришүү (студенттерди практикага теориялык жактан даярдоо жана практиканы уюштуруу).

II этап – негизги (психологиялык-педагогикалык иш-чараларга даярдануу,

психология боюнча тапшырмаларды аткаруу, педагогика боюнча тапшырмаларды аткаруу, тарбиялык иштерди уюштуруу жана стимулдук материалдарды даярдоо).

III этап – текшерип баалоо этабы (практиканын отчетун даярдоо, жыйынтыгын чыгаруу, жыйынтыктоочу конференцияга катышуу).

Көнүктүрүүчү практиканын этаптарынын мазмуну 2-таблицада берилди.

Таблица 2.- Көнүктүрүүчү практиканын этаптарынын мазмуну, иштин түрлөрү, бөлүнгөн сааты жана текшерүүнүн формалары

Аткаруу мөөнөтү	Көнүктүрүүчү практиканын этаптары жана ОН	Көнүктүрүүчү практикада студенттердин окуп үйрөнүү жана өз алдынча иштери	Бөлүн сааты	Учурдагы текшерүүнүн формалары
1-апта	I этап – практикага киришүү Факультеттеги багыт берүүчү конференция	1. Практиканын буйругу боюнча мектептерге жана практика жетекчилерине бөлүнүү. 2. Практиканын максаты, мазмуну, милдеттүү түрдө аткарылуучу тапшырмалар, отчеттук документтер, текшерүү мөөнөттөрү менен таанышуу.	2	Практиканын күндөлүгүнө белгилөө
1-апта	ОН-1. Билим берүү уюмунун миссиясын, окуу-тарбиялык иштеринин негизги багыттарын анализдейт. ОН-3. Мугалимдин ийкемдүүлүк көндүмдөрүнө, кесиптик этикага ээ болот.	1. Мектептин окуу жана тарбия иштери боюнча бөлүм башчылары менен аңгемелешүү, мектептин тарбиялык иштеринин жалпы планы, мектептеги саамалыктар менен таанышуу. 2. Практика боюнча инструктаж алуу. 3. Предметтик мугалим, класс жетекчиси, мектептин психологу (соцпедагогу) менен таанышуу жана аңгемелешүү. 4. Мектепке экскурсия жасоо. 5. Алгачкы эки күндө жекече план түзүп күндөлүккө жазуу жана методистке бекиттирүү.	10	Практиканын күндөлүгүнүн толтурулушу

1-2- апталар	<p>II этап – негизги</p> <p>ОН-4. Предметтик мугалимдин, класс жетекчисинин, мектептин психологунун (соцпедагог) иш планын анализдейт.</p> <p>ОН-2. Окутуунун мазмунун аныктоочу документтерди (окуу планы, программа, окуу китептери, автордук программа, календардык-тематикалык пландаштыруу, окутуу каражаттары ж.б.) анализдейт.</p> <p>ОН-6. Психологиялык-педагогикалык байкоолордун натыйжалары боюнча окуучуга жана класска мүнөздөмө жазат.</p>	<p>1. Предметтик мугалимдин, класс жетекчисинин функционалдык милдеттери, иш пландары менен таанышуу, тарбиялык иштердин планын даярдоо.</p> <p>2. Кесипке багыттоо иштеринин планы менен таанышуу.</p> <p>3. Окуучуларды кесипке багыттоочу иш чараны жүргүзүү жана талдоо.</p> <p>4. Класс жетекчисинин ата-энелер менен иштөө планы менен таанышуу жана ата-энелер чогулушун өткөрүүнүн алгоритмин үйрөнүү. Ата-энелер чогулушуна катышуу.</p> <p>1. Насаатчы мугалимдин ар кандай типтеги сабактарына катышуу жана анализдөө.</p> <p>1. Бекитилген класстын окуучуларына системалуу байкоо жүргүзүү, сабактарына жана класстан тышкаркы иш-чараларына катышуу; класстын иш кагаздарын (окуучулардын өздүк делолору, класстык журнал, күндөлүк), мектептин психологунун (соцпедагогдун) иш планын үйрөнүү; класс жетекчиси, предметтик мугалимдер, мектептин психологу (соцпедагог), администрация, мектептин медкызматкери, окуучулар менен аңгемелешүү.</p>	40	<p>Практиканын күндөлүгүнүн толтурулушу</p> <p>Кесипке багыттоо иш чарасы, ата-энелер чогулушу боюнча фотоотчет</p> <p>Катышкан сабактарды анализдөө дептери</p>
-----------------	---	--	----	--

<p>ОН-5. Тарбиялык иш-чараларды даярдап өткөрөт жана аларга психологиялык-педагогикалык анализ жасайт.</p>	<p>2. Сабакта мугалимдердин (тарбиячылардын) жана окуучулардын өз ара мамилесине байкоо жүргүзүү, Н. Фландерстин байкоо схемасын колдонуу.</p> <p>3. Диагностиканы өткөрүү үчүн изилдөөнүн объектиси катары класстан бир окуучуну тандап алуу.</p> <p>4. Окуучуну үйрөнүү үчүн сунушталган тапшырмалар (методдор) менен таанышуу.</p> <p>5. Изилдөөнү жүргүзүүнүн планын түзүү, маалыматтарды чогултуунун методикасын жана методдорун тандоо.</p> <p>1. Биргеликте өткөрүлүүчү класстан тышкары иш-чаралардын, класстык сааттардын темасын макулдашуу, планын түзүү жана класс жетекчисинин, мектептин психологунун (соцпедагогдун) жана методисттин кеңештерин алуу.</p>		<p>Сабакта мугалим менен окуучулардын өз ара аракетин байкоо протоколу</p> <p>Окуучуну психодиагност изилдөөнүн протоколдору</p>
---	---	--	--

1-2-апталар	<p>ОН-5. Тарбиялык иш-чараларды даярдап өткөрөт жана аларга психологиялык-педагогикалык анализ жасайт.</p> <p>ОН-6. Психологиялык-педагогикалык байкоолордун натыйжалары боюнча окуучуга жана класска мүнөздөмө жазат.</p>	<p>1. Класс жетекчиси, мектептин психологу (соцпедагог) менен 3төн кем эмес психологиялык-педагогикалык иш-чараларды өткөрүү жана натыйжаларын талкуулоо.</p> <p>2. Бирден ачык класстык саат жана тарбиялык иш-чара өткөрүү</p> <p>1. Класска жана окуучуга педагогикалык-психологиялык мүнөздөмө жазуу.</p>	25	<p>Практиканын күндөлүгүнүн толтурулушу</p> <p>Ачык класстык саат жана тарбиялык иш-чаранын иштелмелери Класска жана окуучуга педагогикалык-психологиялык мүнөздөмө</p>
2-апта	<p>III этап – текшерип баалоо</p> <p>ОН-7. Практиканын күндөлүгүн жана отчетун жазат.</p>	<p>1. Практиканын күндөлүгүн даярдоо.</p> <p>2. Класс жетекчисине ачык тарбиялык сааттын иштелмесин өткөрүү жана мүнөздөмө алуу.</p> <p>3. Мектептин психологуна (соцпедагогуна) жана психологиядан жетекчиге психодиагностиканын жыйынтыктарын жана окуучуну психодиагностикалык изилдөөнүн протоколдорун, сабакта мугалим (тарбиячы) менен окуучулардын (тарбиялануучулардын) өз ара аракетин байкоо протоколун (Н. Фландерстин байкоо схемасына ылайык) өткөрүү жана мүнөздөмө алуу.</p>	10	Дифференц. зачет

		4. Психология жана педагогикадан жетекчиге бир окуучуга жана класска берилген психология-педагогикалык мүнөздөмөлөрдү, методистке сабактардын психологиялык-педагогикалык анализин өткөрүү. 5. Практиканын отчетун даярдоо, практика учурунда жолуктурган бардык кыйынчылыктарды белгилөө. 6. Педкеңешти өткөрүүнүн алгоритмин, тематикасын жана негизги суроолорун үйрөнүү.		
2-апта	Жыйынтыктоочу конференция	Отчет менен чыгып сүйлөө	3	
	Баары		90	

Көнүктүрүүчү практиканын НББПны окутуунун натыйжаларына багытталып иштелип чыккан этаптары жана мазмуну, студент аткаруучу иштин түрлөрү жана аларды текшерүү формалары болочоктогу математика жана информатика, физика мугалимдеринин сапаттуу даярдалышына өбөлгө түзөт.

Адабияттар:

1. Бакалавр окуу формасындагы студенттердин педагогикалык практикасынын программасы. - Ош, 2015.
2. Государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования. Направление: 550200 Физико-математическое образование. Квалификация: Бакалавр. – Бишкек, 2021.
3. Ош мамлекеттик университетинин студенттеринин педагогикалык практикаларын өткөрүү боюнча Жобо. – Ош, 2019.
4. Профессиональный стандарт «Педагогический работник (учитель, педагог) общеобразовательной организации». Утв. приказом МО и Н КР №1269/1 от 27 июня 2022 года.
5. Положение ОшГУ «Об организации учебного процесса на основе кредитной технологии обучения (ECTS)». - Ош, 2012.
6. Соснин Н.В. Содержание компетентностно-ориентированного обучения: проблема трансляции компетенций //Вестник ФГАОУ ВПО «Сибирский федеральный университет». - 2015. № 1 (48). –С. 126-138.